
İnternet, Bilgi Toplumu ve Türkiye

*Mustafa Akgül
Bilkent Ü./INETD
akgul.web.tr/yazilar/
akgul.bilkent.edu.tr
blog.akgul.web.tr
akgul@bilkent.edu.tr*

Özet

- İnterneti Nasıl Algılamalı ?
- Bilgi Ekonomisi ve Bilgi Toplumu
- Sosyal Ağlar ve Toplumsal Paylaşım
- Bilişim
- Türkiye Ne Durumda?
- Ne Yapılmalı ?

İnternet'in tarihçesi

- 1950-1960'larda hayal edildi
- 1969-70 lab'te başladı
- 1983 saha deneyleri (NSF, Junet, Janet)
- 1990'lar wais, Gopher, web
- 1993 Mosaic, NCSA
- 1995 Java, ticarileşme
- 2000 dot.com balonu,... internet2,. web2

İnternet Nedir ?

- Bir ağ teknolojisi, global ağ
- kütüphane, kültür hazinesi, hizmetler, akıllı cihazlar
- İnsanlar, sosyal ağlar, iletişim/etkileşim
- zaman ve mekanın önemi azaltan, eşitleyici
- Bireysel gelişim olanakları ...
- Matbaa, gazete, radyo, tv, eğlence
- reklam ortamı, ticaret ortamı, çalışma ortamı,
- İnternet Yaşamdır !

İnterneti Nasıl Algılamalı?

- Ağların Ağı: 2.2+ milyar insan, 888 M makina, 613M/70 web, 220M alan adı, 100+M video, 130+M blog, trilyon sayfa
- Face: 845, 425 günlük, 425 mobil (aylık)
- Twitter: 350/140, 340 tweet, 1.600 sorgu, 15M
- linkedin: 125, wp: 20M
- Flickr da 6 milyar resim var
- Facebookta 500++ bin uygulama var
- Youtube da günde 1 milyar video izleniyor, %40
- Youtube 1 dk = 30 saatlik video yukleniyor

İnterneti Nasıl Algılamalı?

- Ağların Ağı: 2.2+ milyar insan, 888 M makina, 613M/70 web, 220M alan adı, 100+M video, 130+M blog, trilyon sayfa
- Face: 845, 425 günlük, 425 mobil (aylık)
- Twitter: 350/140, 340 tweet, 1.600 sorgu, 15M
- linkedin: 125, wp: 20M
- Flickr da 6 milyar resim var
- Facebookta 500++ bin uygulama var
- Youtube da günde 1 milyar video izleniyor, %40
- Youtube 1 dk = 30 saatlik video yukleniyor

İnterneti Nasıl Algılamalı-II

- Sanayi devrimi boyutlarında bir gelişme
- bilim teknoloji ile sarmal ilişki
- örgütsel yapı değişiyor
- ağ etkisi, ağ ekonomisi, ağ toplumu
- Birey öne çıkıyor: üretici ve tüketici
- Rakipler işbirliği yapıyor: rekabirlik
- Katılım ve saydamlık ortamı
- Kitlesele örgütlenme, paylaşım ve üretim ortamı

İnterneti Nasıl Algılamalı-III

- Sanayi devrimi: kol gücünün çoklanması Bilgi Devrimi: beyin gücünün çoklanması
- Bilgi/enformasyonun: üretilmesi, saklanması, işlenmesi, yayılması
- Ürünlerin marjinal maliyeti sıfır !
- tüm yaşamı değiştiren; süreç
- web2: sosyal ağlar, sıradan insan söz sahibi wiki, rss
- web3: nesnelere interneti;
- semantic web!

Katılım, Demokrasi ve İnternet

- Sosyal ağlar - global
- Geniş kitlelere ulaşım – örgütlenme
- Kitleler, saydamlık, yönetime katılım, bilgiye erişim
- Bilgilenme, denetim ve refahtay pay istiyor
- İnternet ifade özgürlüğü için temel bir araç
- İnternete erişim ve bilişim okur yazarlığı anayasalara giren temel bir hak olarak görülmeye başlandı

Bilgi Ekonomisi ve Toplumu

- Information soc., knowledge, knowledge based, knowledge driven, knowledge econ
- Bilgi üretim faktörü, zenginlik kaynağı
- Bilgi: bilimsel, teknoloji, ar-ge, patent, know how, inovasyon, örtük (tacit), enformasyon
- Bilgi işçisi: beyin işçileri, araştırmacı, eğitilmiş insanlar

Bilgi Ekonomisi/Toplumu-II

- Bilgiye erişebilen, kullanan, işleyen ve **Bilgi Üreten!**
- Emek ve doğal kaynak yoğunundan: Bilgi yoğun ekonomi ve topluma ..
- Kültür : bağımsız, sorgulayan, yaratıcı, girişimci bireyler
- Kurumlar ve Ortam gerekir
- Bilgi'nin özel konumu (açlık, DEC!)

Bilgi Ekonomisi: Tekstil örneđi

- Pamuk'a gen düzeyinde müdahele
- Üretim düzeyi: toprak, sulama
- Kumaşa nanoteknoloji ...
- Kumaşın tasarımı
- Markalaşmak
- Moda, tasarım (zara)
- Pazarlama, dağıtım, üretim

Bilgi Ekonomisi: Tekstil örneđi

- Pamuk'a gen düzeyinde müdahele
- Üretim düzeyi: toprak, sulama
- Kumaşa nanoteknoloji ...
- Kumaşın tasarımı
- Markalaşmak
- Moda, tasarım (zara)
- Pazarlama, dağıtım, üretim

Bilişim / İnternet

- Bilgisayarlar her yerde: gömülü, cep, masa, süper, santral,
- Üretim aracı, Kişisel/kurumsal verimlilik aracı
- Kişisel haberleşme, gelişme, eğlence, kültür aracı
- Yeni ilaç, malzeme, oto, uçak, güvenlik, bilim
- Elektrik ve telefon gibi, sorgulamayın (bilgisayar/internet)
- Tüm sektörler için elzemdir!
- İş süreçlerinin internet/bilişime uygun olması gerekir
- Düşük yatırım, yetişmiş insan ister!
- Tüm bilim dallarında uzmanlık, ekip çalışması
- Tutarlı politikalar ve sistemik yaklaşım gerekir

Açık Kaynak-özgür yazılımlar

- imece üretim, insanlığın ortak malı
- özgürlük temalı, dağıtık, demokratik
- 430 K+ proje/yazılım, 3M ~ geliştirici
- yansımaları: wikipedia, crowd sourcing,
- açık{ erişim, ders malzemeleri, bilim, donanım, ..}
- openculture.com, opendata, opengov, ...
- internetle içice -sarmal
- tasarruf, istihdam, güvenlik, rekabet
- Pardus bir özgür yazılımdır!

Türkiye - Tarihçe

- 86 TUVAKA -89 tıkanı, 9.6Kps
- 12 nisan '93- TrNet - 64K
- '95 ihale, inet-tr, 09/96 Turnet, Enformasyon anaplanı
- '97 BTYK, ETKK, Kosgeb cafe, Internet Kurulu
- '98 kamunet, Internet haftası, Ttnet ihalesi, ADSL
- 2000 e-avrupa, 2001 e-avrupa+, E-turkiye, TK, EMP
- 2002 RTUK yasası, Bilisim Surasi, 2003 BTD, icra
- 2004 serbestleme, acil Eylem, 2006-2010 Strateji,
- 2006 TT Özelleşme, 2007 5651, 2008 e-devlet kapısı

Türkiye -I

- 30-35 milyon kull., 8 M ADSL+Mob, 4 M bilgisayar.
- %45, %30-38 düzenli, %55 hiç,
- Alan adı: 300 + 1170
- Kırsal Kadın %15
- Evlerin %42'inde internet, %35-40 geniş bant
- Serbestleşme sorunlu: pazar payları, yabancı serm
- Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı!
- E-devlet: 10M, firma: 11.5M CV

Türkiye -I

- 30-35 milyon kull., 8 M ADSL+Mob, 4 M bilgisayar.
- %45, %30-38 düzenli, %55 hiç,
- Alan adı: 300 + 1170
- Kırsal Kadın %15
- Evlerin %42'inde internet, %35-40 geniş bant
- Serbestleşme sorunlu: pazar payları, yabancı serm
- Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı!
- E-devlet: 10M, firma: 11.5M CV

Türkiye - II

- Uluslararası indeksler: 40/55, 55-70 /192
- Gender gap: 120+, insani gelişmede: 92/192
- UN e-gov: 59, 76, 69/192, 80/190
- GİTR: sıra: : 55/127, 61/134, 69/133, 71/138
- RSF basın özgür 138->148 /178, Rekabet: 59/142
- RSF inet--> gözlem, Economist : demokrasi 88/167
- UN: çevrim ici: (1.0, .62, .23, .30) -->80
- Telekom: 80, human capital: 107, e-katılım: 128-137
- Arnavutluk, Eu27+ en sondayız, OECD de sonlardayız

Türkiye-III

- Rekabet: adil değil; TT, GSM, Türksat, Tübitak
- İnsan gücü açığı, bilişim kültürü sorunlu
- Araştırma çok az; İnternet enstitüsü yok
- Strateji/eylem planı sorunlu (yok), KIEM?
- Sansür ve yasaklama: yargısız infaz
- Sektörlere yönelik plan/proje yok; teknik çok konu ..
- Hakim/savcı, yetişkin, veli eğitimi yok
- Yönetişim eksik !

Türkiye-IV

- **Yasaklar:** Donkişot, Devekuşu, Harakiri
- Çocukları korumanın yolu bu olmamalı
- Elinde Balyozla dolaşan bir BTK
- Gizlilik içinde, sayıları bile bilemiyoruz
- Kepçe, Adnan hoca, google, youtube faciaları
- Adalet Bakanlığı kayıp, yargısız infaz
- Filtre haktır, ama bürokratlar belirleyemez
- Ifade özgürlüğü

Türkiye-V

- Çok dağınık: DPT, BTK, Başbakanlık, Sanayi, Türksat, Ulaştırma ...
- Algılama sorunu: basit bir teknik gelişme ..
- Matbaa benzeri bakış açısı var
- “Ben İnterneti Kullanıyorum”, daha ne var ?
- “Saldım Çayıra, Mevlam Kayıra”
- Sahibi çok da, sorumlusu yok!
-

E-türkiye, e-devlet

- Ülkenin yeniden yapılanması: e-türkiye
- Devletin yeniden yapılanması: e-devlet
- E-devlet, e-türkiye için öncü güç
- Bilgisayarlaşma, internet olmazsa olmaz!
- Ama, felsefe, insan, organizasyon önemlidir
- Bu bir süreçtir
- Bilgi toplumu bir tercih meselesi değildir!

Ne Yapılmalı?

- İnternet /Bilgi toplumu muasır medeniyetdir
- İnternet Kalkınma, demokratikleşme, bütünleşmenin merkezinde olmalıdır
- Bütünsel bir strateji gerekir!
- Ana çizgiler partiler üstü olmalıdır!
- Siyasal sahip/sorumlu : ana işi bu olan bir bakan
- Esnek, tüm paydaşları kapsayan bir yapı
- Katılımcı, saydam, çoklu, ortak akıl için bir yapı
- Bilişim stratejik/öncelikli sektör olmalı

Ne Yapılmalı - II

Somut Eylem Planları

- TBMM de sürekli bir komisyon
- Yıllık gözden geçirme konferansları
- İnsan gücü yetiştirme planları
- Bilişim sektörünü geliştirme planları ...
- Ar-ge, inovasyone öne çıkarma
- Sektörlere özgü plan ve teşvikler
- Talebi artıracak önlemler

Ne Yapılmalı - III

- Bilişim/sayısal okur yazarlık tüm okullar,
- Yetişkinler, memurlar, ...
- Orta öğretimde bilgisayar bilimleri kavramları
- Özgür yazılımları ve markadan bağımsız eğitimler
- Öğretim üyesi yetiştirme planları
- Doktoralı araştırmacı yetiştirme, Enstitüler
- Geri besleme yapıları
- İfade özgürlüğü, bireysel tercihler, veli eğitimi temelinde “zararlı içerik” sorunu
- İnternet Yaşamdır !

Özet:

- Bilişim ve İnternet tercih meselesi değil
- Bilgi Toplumu hedefi doğru hedef
- Sistemik ve uyumlu politikalar gerekli
- Açık kaynak öncelikli, ama tek değil
- Katılımcı, saydam, Demokratik yapılar
- Kendi somut planlarımızı biz geliştirmeliyiz
- Tek başına bilişim değil, ama bilişim şart

Sorular

- Teşekkür ederim
- Blog.akgul.web.tr
- akgul.web.tr/yazilar/
- akgul.bilkent.edu.tr
- Akgul-duyuru, edu-net, tsiyase
- akgul@bilkent.edu.tr